

Bartnicki, Roman

Ks. prof. dr hab. Antoni Lewek - twórca
Instytutu Edukacji Medialnej i
Dziennikarstwa na UKSW

Kultura Media Teologia 2, 64-77

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Ks. Roman Bartnicki

Ks. prof. dr hab. Antoni Lewek – twórca Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa na UKSW

STRESZCZENIE:

W STYCZNIU 1992 R. KS. DOC. DR HAB. ANTONI LEWEK (1940-2010) WYSTĄPIŁ DO WŁADZ AKADEMII TEOLOGII KATOLICKIEJ W WARSZAWIE Z PROPOZYCJĄ UTWORZENIA KOLEGIUM NOWEJ EWANGELIZACJI. MIAŁY TO BYĆ STUDIA 3-LETNIE, KSZTAŁCĄCE NAUCZYCIELI RELIGII, DZIENNIKARZY KATOLICKICH ORAZ REFERENTÓW PARAFIALNYCH (ŚWIECKICH POMOCNIKÓW) W ODRADZAJĄCYM SIĘ KOŚCIELE NA WSCHODZIE. REZULTATEM BYŁO POWOŁANIE NA WYDZIALE TEOLOGICZNYM SPECJALNOŚCI TEOLOGIA ŚRODKÓW SPOŁECZNEGO PRZEKAZU, NA KTÓREJ MIAŁY BYĆ PROWADZONE 5-LETNIE STUDIA TEOLOGICZNO-DZIENNIKARSKIE. W SIERPNIU 2001 R. KS. LEWEK ZAPROPONOWAŁ POWOŁANIE NA WYDZIALE TEOLOGICZNYM KIERUNKU STUDIÓW DZIENNIKARSTWO I KOMUNIKACJA SPOŁECZNA. W EFEKcie REKTOR UNIwersYTETU KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO W DNIU 6 CZERWCA 2002 R. POWOŁAŁ INSTYTUT EDUKACJI MEDIALNEJ I DZIENNIKARSTWA. KS. PROF. LEWEK ZOSTAŁ DYREKTOREM INSTYTUTU I BYŁ NIM AŻ DO ŚMIERCI.

SŁOWA KLUCZOWE:

Ks. ANTONI LEWEK, UKSW, IEMiD,
DZIENNIKARSTWO, TEOLOGIA MEDIÓW

ABSTRACT:

IN JANUARY 1992 THE FATHER DOC. DR HAB. ANTONI LEWEK (1940-2000) ASKED THE AUTHORITIES OF THE CATHOLIC ACADEMY OF THEOLOGY IN WARSAW TO FORM THE COLLEGE FOR NEW EVANGELIZATION. IT WAS SUPPOSED TO BE A THREE-YEAR LONG EDUCATION FOR FUTURE CATECHISTS, CATHOLIC JOURNALISTS AND PARISH CLERKS (SECULAR ASSISTANTS) FOR THE REDEVELOPING CHURCH IN THE EAST. AS A RESULT, THE SPECIALTY OF THE THEOLOGY OF THE MEDIA WAS CREATED AT THE FACULTY OF THEOLOGY TO ASSURE A FIVE YEAR LONG EDUCATION IN THEOLOGY AND JOURNALISM. IN AUGUST 2001 FATHER PROF. DR HAB. ANTONI LEWEK OFFERED TO BRING INTO EXISTENCE THE FIELD OF STUDY OF JOURNALISM AND SOCIAL COMMUNICATION AT THE FACULTY OF THEOLOGY. IT RESULTED IN BRINGING INTO EXISTENCE, BY THE RECTOR OF CARDINAL STEFAN WYSZYŃSKI UNIVERSITY, OF THE INSTITUTE FOR MEDIA EDUCATION AND JOURNALISM ON THE 6TH OF JUNE 2002. FATHER PROF. ANTONI LEWEK WAS APPOINTED THE DIRECTOR OF THE INSTITUTE AND HELD THIS OFFICE UNTIL HIS DEATH.

KEYWORDS:

THEOLOGY OF THE MEDIA, INSTITUTE FOR MEDIA EDUCATION AND JOURNALISM, FR. ANTONI LEWEK.

Książd prof. dr hab. Antoni Lewek studiował homiletykę i przez długi czas był homiletykiem. Wszystkie stopnie naukowe z homiletyki uzyskał w Akademii Teologii Katolickiej. Tam też pracował jako kurator specjalności Homiletyka (z chwilą powstania Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego specjalności zostały zamienione na sekcje). Przez wiele lat był przewodniczącym Sekcji Homiletów Polskich przy Komisji Episkopatu ds. Nauki Katolickiej. W pewnym momencie swoje zainteresowania skierował na środki społecznego przekazu, czyli mass media. Doprowadził do powstania na ATK specjalności Teologia Środków Społecznego Przekazu, która na UKSW – wskutek jego usilnych starań – została przekształcona w Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa. Warto pokrótce przedstawić historię powstawania tego ważnego dla uczelni Instytutu.

1. Powstanie specjalności Teologia Środków Społecznego Przekazu

Genezy powołania do istnienia nowej specjalności - Teologii Środków Społecznego Przekazu - szukać należy w ówczesnej sytuacji społeczno-religijnej. Nastąpił niebywały rozkwit nowoczesnych mass mediów. Wywierały one wielki wpływ na mentalność i postawy ludzkie. To zapewne dlatego ojcowie Soboru Watykańskiego II apelowali, by tworzyć szkoły, fakultety i instytuty kształcające aktualnych oraz przyszłych dziennikarzy „w duchu chrześcijańskim”¹. W dekrete *Inter mirifica* znalazł się postulat, by „ustanowić we wszystkich diecezjach świata dzień, w którym każdego roku wierni będą pouczani o swych obowiązkach”² właściwego wykorzystania środków społecznego przekazu oraz wspierania materialnego „instytucji i przedsięwzięć popieranych na tym polu przez Kościół”³. Poczynając od 1966 r., papież ogłasza każdego roku specjalne Orędzie na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, w którym podejmują refleksję teologiczno-pastoralną na aktualny temat, związany z zagrożeniami moralnymi, a jednocześnie szansami ewangelizacyjnymi mass mediów we współczesnym świecie i Kościele⁴. Fakt ustanowienia Światowego Dnia Środków Społecznego Przekazu, a także liczne przemówienia i listy Jana Pawła II do ludzi mediów wymownie świadczą o tym, że Kościół był świadomy wielkiego znaczenia mass mediów.

W styczniu 1992 r. ks. doc. dr hab. Antoni Lewek, kurator specjalności Homiletyka, wystąpił do władz uczelni z propozycją utworzenia Kolegium Nowej Ewangelizacji z trzema sekcjami: katechetyczną, dziennikarską i pastoralną. Miały to być studia 3-letnie. Ich celem miało być przygotowanie nauczycieli religii w polskich szkołach, dziennikarzy katolickich oraz świeckich pomocników (referentów) parafialnych w odradzającym się Kościele na Wschodzie.

Propozycję poparł, poinformowany o tym projekcie, ks. bp Ryszard Karpiński działający w imieniu Zespołu Pomocy Kościelnej dla Katolików na Wschodzie. 12 marca wystosował w tej sprawie pismo do ks. doc. Lewka.

¹ Dekret *Inter mirifica*, a. 15.

² Por. tamże, a. 16.

³ Tamże, a. 18.

⁴ Por. *Media i dziennikarstwo w nauczaniu Jana Pawła II*, A. Lewek (red.), Warszawa 2008, s. 53.

KS. PROF. ANTONI LEWEK (1940-2010) – ŻYCIE I DZIEŁO

Propozycją zainteresował się również ks. prof. Jan Łach, rektor ATK, który przedstawił ją Senatowi ATK na posiedzeniu 26 marca 1992 r. Po dyskusji, zamiast proponowanych studiów trzyletnich, Senat ATK wyraził wstępną zgodę na zorganizowanie 5-letniej specjalizacji teologii środków społecznego przekazu.

Po tym zielonym świetle Senatu, ks. doc. A. Lewek wraz z ks. dr. Janem Chrapkiem, wykładowcą ATK i UW, konsultując się z prof. Jerzym Olędzkiem z Instytutu Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego, wspólnie przygotowali projekt programu 5-letnich studiów teologiczno-dziennikarskich w ATK. Przewidywał on przedmioty filozoficzno-teologiczne oraz medialno-dziennikarskie.

Ks. doc. Lewek na kolejnych posiedzeniach Rady Wydziału Teologicznego w lutym i marcu 1992 r. składał propozycję utworzenia nowej specjalności, tj. Teologii Środków Społecznego Przekazu, mającej kształcić dziennikarzy katolickich. Niestety, propozycja ta nie znajdowała zrozumienia wśród członków Rady Wydziału. Problem ten był rozważany na sesji 27 kwietnia 1992 r., ale Rada Wydziału nie podjęła konkretnych decyzji i postanowiła wrócić do dyskusji na następnym posiedzeniu.

Ks. Lewek nie zrażał się trudnościami i wytrwale dążył do celu. Dzięki jego usilnym prośbom 4 maja 1992 r. Rada Wydziału podjęła merytoryczną dyskusję dotyczącą tej sprawy. Dostrzegano ogromną potrzebę kształcenia dziennikarzy katolickich, ale pojawił się problem lokalizacji takich studiów. Wyrażano obawy, czy będzie możliwe zrealizowanie w ciągu 5 lat programu studiów filozoficzno-teologicznych i jednocześnie dziennikarskich. Na Wydziale Teologicznym obowiązują przecież rygorystyczne przepisy dotyczące programu podstawowego cyklu studiów. Zastanawiano się, czy proponowana nowa specjalność powinna funkcjonować na Wydziale Teologicznym, czy na Wydziale Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych, a może powinno powstać Międzywydziałowe Studium Dziennikarstwa.

Ks. dziekan prof. dr hab. Roman Bartnicki poinformował zebranych, że: 1) na ten temat dyskutowano już w Senackiej Komisji do Spraw Nauki, 2) ks. biskup Adam Lepa powiadomił Konferencję Episkopatu Polski o planach zorganizowania studiów dziennikarskich w ATK. W protokole posiedzenia Rady Wydziału Teologicznego z 4 maja 1992 r. w ten sposób zapisano dalszą wypowiedź ks. Bartnickiego: „W Senackiej Komisji do Spraw Nauki stwierdzono, że Wydział Teologiczny powinien się wytłumaczyć, dlaczego nie chce podjąć się organizacji tych studiów. Ks. Dziekan przypomniał, że studia te miałyby trwać 5 lat. Na IV i V roku studenci robiliby specjalizację dziennikarską, korzystając z zajęć dydaktycznych na UW. Zwrócił też uwagę na fakt, że już w ubiegłym roku było niewielu kandydatów na studia teologii ogólnej, podobnie może być i w tym roku. To przemawiałoby za słuszością wprowadzenia specjalizacji teologiczno-dziennikarskiej właśnie na naszym Wydziale Teologicznym – z tym, że trzeba by ograniczyć liczbę przyjęć kandydatów na tę nową specjalność do 10 – 15 osób, by zapobiec ewentualnemu zmniejszeniu się liczby kandydatów na teologię ogólną”.

Wywiązała się dyskusja, w czasie której nadal wyrażano obawy. Wysunięto argument, że program dziennikarstwa zbyt koliduje z programem teologii i nie mieści się w strukturach wydziałów kościelnych. Ks. Lewek w odpowiedzi podkreślił, że „Konsty-

”

Ks. Lewek w odpowiedzi podkreślił, że „Konstytucja Apostolska Sapientia Christiana w art. 84 i 85 pozwala tworzyć na tych wydziałach instytuty dla osiągnięcia specjalnych celów, wśród których wymienia także dokładniejsze przygotowanie zarówno duchownych jak i świeckich do odpowiedniego pełnienia specjalnych zadań apostolskich”. Zdaniem ks. Lewka, te zadania apostolskie to właśnie ewangelizacja medialna.

tucja Apostolska Sapientia Christiana w art. 84 i 85 pozwala tworzyć na tych wydziałach instytuty dla osiągnięcia specjalnych celów, wśród których wymienia także „dokładniejsze przygotowanie zarówno duchownych jak i świeckich do odpowiedniego pełnienia specjalnych zadań apostolskich”. Zdaniem ks. Lewka, te zadania apostolskie to właśnie ewangelizacja medialna. Za powołaniem nowej specjalności opowiedzieli się ks. prof. Andrzej Zuberbier i ks. prof. Alfons Skowronek, którzy wyrazili opinię, że należy podjąć starania o wprowadzenie teologii środków społecznego przekazu, gdyż ubogaci to Wydział Teologiczny. W głosowaniu 60% członków Rady opowiedziało się za przeniesieniem tych studiów na Wydział Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych, 30% proponowało utworzenie Międzywydziałowego Studium Dziennikarstwa, a 10% opowiedziało się za umiejscowieniem studiów teologiczno-dziennikarskich na Wydziale Teologicznym.

Po takim wyniku głosowania ks. doc. Lewek skierował 5 maja 1992 r. obszerny pismo do dziekana Wydziału Kościelnych Nauk Historycznych i Społecznych, ks. Wincenego Myszora oraz do wielu członków Rady tegoż Wydziału, z prośbą o rozpatrzenie możliwości utworzenia studiów dziennikarskich na tym Wydziale. Jednak Rada Wydziału, na sesji 7 maja 1992 r., odrzuciła propozycję, uznając, że katolickie dziennikarstwo jest rodzajem ewangelizacji, wobec czego studia dziennikarskie powinny być umiejscowione na Wydziale Teologicznym.

Rektor ATK ks. prof. Jan Łach 5 maja 1992 r. zwrócił się z prośbą do Ks. Kardynała Józefa Glempa, Wielkiego Kanclerza ATK, o poparcie projektu utworzenia nowej specjalności, a już 11 maja 1992 r. otrzymał odpowiedź pozytywną.

Dlatego 18 maja 1992 r. na sesji Rady Wydziału Teologicznego ks. doc. Lewek ponownie apelował o zaakceptowanie projektu studiów teologiczno-dziennikarskich. Także tym razem napotkał obojętność lub opór członków Rady Wydziału. Apel ks. Lewka stanowczo poparł jednak ks. rektor Jan Łach, który w swojej interwencji wskazał na pilną potrzebę kształcenia dziennikarzy w duchu chrześcijańskim, powołał się też na ustną

Zorganizowanie studiów dziennikarskich w ATK wymagało bardzo wielu starań i było możliwe głównie dzięki wytrwałym zabiegom ks. doc. Antoniego Lewka. Jeden z członków Rady Wydziału pogratulował ks. Lewkowi słowami: „Walczyłeś jak prawdziwy lew! Zyskałeś uznanie w Radzie Wydziału!”

aprobatę Księdza Prymasa i Arcybiskupa Nuncjusza. Ostatecznie Rada Wydziału Teologicznego poparła ten projekt, zastrzegając jednak, że program dziennikarstwa nie powinien w żadnej mierze uszczuplić programu teologii.

25 maja 1992 r. Senat ATK wyraził zgodę na utworzenie specjalności: Teologia Środków Społecznego Przekazu. Uwzględniając stanowisko Rady Wydziału Teologicznego, zgodę Wielkiego Kanclerza i opinię Senatu ATK, ks. rektor Jan Łach powołał na Wydziale Teologicznym nową specjalność: Teologię Środków Społecznego Przekazu. Miał być na niej realizowany 5-letni program studiów teologiczno-dziennikarskich.

Do realizacji tych studiów brakowało w ATK kompetentnych wykładowców. Trzeba było skorzystać z pomocy specjalistów z zewnątrz. Na sesji Rady Wydziału Teologicznego 22 czerwca 1992 r. ks. doc. A. Lewek poinformował o planach skorzystania z pomocy dydaktycznej Instytutu Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego.

W piśmie z 28 czerwca 1992 r. prorektor ATK, ks. prof. dr hab. Edmund Morawiec zwrócił się do rektora Uniwersytetu Warszawskiego, prof. dr hab. Andrzeja Kajetana Wróblewskiego, z prośbą o umożliwienie studentom ATK (maksymalnie 15 osobom na jednym roku) uczestniczenia w niektórych zajęciach dydaktycznych w Instytucie Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego, wspólnie ze studentami UW. W piśmie zaznaczył, że w razie prowadzenia odrębnych zajęć dydaktycznych dla naszych studentów, ATK zrefinansuje Uniwersytetowi dodatkowo poniesione koszty. Rektor UW wyraził zgodę. W początkowym okresie trwania umowy studenci ATK mało korzystali z zajęć dydaktycznych na UW, ponieważ byli mocno obciążeni przedmiotami filozoficzno-teologicznymi i ogólnokształcącymi na ATK. Jednak przez kilka lat korzystali z wykładów na UW z prawa prasowego, retoryki i erystyki, historii dziennikarstwa i międzynarodowego obiegu informacji. Z upływem czasu, z powodu coraz większych grup studenckich, zorganizowano całą dydaktykę na ATK. Na zajęcia zlecone zatrudniano wykładowców z Instytutu Dziennikarstwa UW, a także z innych instytucji naukowych i ośrodków dziennikarskich.

Jak widać, nie łatwo było zorganizować nowe studia, ale wytrwałość ks. doc. A. Lewka przyniosła pozytywny rezultat.

Ks. doc. dr hab. A. Lewek, inicjator i promotor studiów teologiczno-dziennikarskich w ATK, 1 października 1992 r. został mianowany przez Rektora ks. prof. J. Łachy ich kierownikiem. Pełnił tę funkcję wiele lat i z jednej strony starał się sprostać oczekiwaniom studentów, którzy uważali, że: za mało dziennikarstwa – za dużo teologii, z drugiej strony usiłował spełniać wymogi programowe kierunku teologia. Godzenie trudności przyczyniało się do stopniowej reorganizacji i rozwoju studiów, które na Wydziale Teologicznym stały się najpopularniejsze.

W pierwszym roku istnienia studiów teologiczno-dziennikarskich w ATK, czyli w roku akademickim 1992/1993, naukę podjęło 12 osób, zgodnie z wyznaczonym przez Senat limitem. Jednak w następnych latach liczba kandydatów i limit przyjęć zwiększały się: najpierw do 25, następnie – 35, przez kilka lat – 50, a od roku akademickiego 2000/2001 przyjmowano 100 osób.

Gdy w 1999 r. powstał Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, dotychczasowe specjalności studiów zostały nazwane sekcjami. W taki sposób powstała Sekcja Teologii Środków Społecznego Przekazu.

Zorganizowanie studiów dziennikarskich w ATK wymagało bardzo wielu starań i było możliwe głównie dzięki wytrwałym zabiegom ks. doc. Antoniego Lewka. Jeden z członków Rady Wydziału pogratulował ks. Lewkowi słowami: „Walczyłeś jak prawdziwy lew! Zyskałeś uznanie w Radzie Wydziału!”⁵.

2. Powstanie Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa

Studenci wyrażali często opinię, że program dydaktyczny Sekcji Teologii Środków Społecznego Przekazu na Wydziale Teologicznym UKSW przewiduje prawie wyłącznie studium teologii z niewielkim dodatkiem dziennikarstwa. Studenci oczekiwali zwiększenia liczby przedmiotów medialno-dziennikarskich. Takie życzenia wydawały się niemożliwe do spełnienia.

Chcąc wyjść naprzeciw tym postulatom, a także widząc potrzebę dalszego rozwoju studiów teologiczno-dziennikarskich w UKSW, ks. prof. dr hab. A. Lewek przygotował z datą 6 sierpnia 2001 r. kilkustronicowe pismo do ks. rektora Romana Bartnickiego, zawierające projekt utworzenia na Wydziale Teologicznym nowego kierunku studiów, a mianowicie dziennikarstwa i komunikacji społecznej. Projekt zawierał szczegółową motywację, wskazywał formalne możliwości, zawierał program naukowo-dydaktyczny oraz strukturę organizacyjną i personalną proponowanego kierunku studiów.

Próbując przekonać władze uczelni i kadre profesorską do idei utworzenia nowego kierunku studiów, ks. prof. Lewek rozesłał ów projekt z wyczerpującym uzasadnieniem wszystkim osobom, które mogły mieć wpływ na podjęcie decyzji w tej sprawie. I tak w sierpniu 2001 r. ks. prof. Lewek przekazał omawiany projekt ks. Rektorowi, 30 sierpnia – Prorektorowi UKSW oraz Dziekanowi Wydziału Teologicznego, we wrześniu – w formie prywatnej konsultacji – swemu koledze ze studiów seminaryjnych, ks. kardynałowi Zenonowi Grocholewskiemu, prefektowi watykańskiej Kongregacji ds.

⁵ Cytat z pisma ks. Lewka do ks. rektora R. Bartnickiego z 12 września 2001 r.

KS. PROF. ANTONI LEWEK (1940-2010) – ŻYCIE I DZIEŁO

Wychowania Katolickiego, w listopadzie – ks. arcybiskupowi Józefowi Kowalczykowi, Nuncjuszowi Apostolskiemu oraz Radzie Wydziału Teologicznego UKSW.

Reakcja ks. rektora Romana Bartnickiego na pismo z 6 sierpnia 2001 r. – wyrażana w rozmowach z ks. Lewkiem – była pozytywna. Ks. Rektor zwracał uwagę, że należy zachować przepisy proceduralne. Zgodnie ze Statutem UKSW, uchwalonym przez Senat UKSW 26 kwietnia 2001 r., „tworzenie i znoszenie, na wniosek rady wydziału, kierunków studiów” (& 24 p.1.d) należało do kompetencji senatu. W przypadku wydziałów kościelnych potrzebna też była zgoda Wielkiego Kanclerza.

W liście z 7 września 2001 r. do ks. kardynała Zenona Grocholewskiego ks. prof. Lewek napisał m.in., że w jego propozycji chodzi „o studia dziennikarsko-medialne o profilu teologicznym i celach ewangelizacyjnych”. W następnym prywatnym piśmie do kard. Grocholewskiego z 31 października 2001 r. zwrócił m.in. uwagę na to, że gdyby nie można było prowadzić kierunku dziennikarstwa i komunikacji społecznej na Wydziale Teologicznym, to prawdopodobnie powstałby on na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych, ale tam nie będzie już przedmiotów teologicznych, a więc UKSW nie będzie kształcić ewangelizatorów medialnych, tylko pracowników mediów podobnych do absolwentów dziennikarstwa z UW, gdzie realizuje się profil politologiczno-społeczny.

Pragnąc, aby z początkiem roku akademickiego rozpoczęła się dyskusja nad projektem na posiedzeniach Rady Wydziału Teologicznego, ks. prof. Lewek przesłał ów projekt niektórym członkom Rady – ewentualnym kandydatom do kadry profesorskiej nowego kierunku – z prośbą o zapoznanie się z jego treścią i ustosunkowanie się do propozycji. Ks. Rektora ustawicznie informował o kolejnych działaniach i problemach związanych z prowadzeniem studiów teologiczno-dziennikarskich⁶.

Ponieważ nie było odpowiedzi od ks. kardynała Grocholewskiego, projekt nie został przedstawiony na październikowej sesji Rady Wydziału, a ks. prof. Lewek 31.10.2001 r. ponownie napisał do ks. Kardynała prywatny list dotyczący tego zagadnienia. 8.11.2001 r. ks. prof. Lewek wysłał również list (dołączając projekt) do Nuncjusza Apostolskiego. Ks. abp Józef Kowalczyk, w piśmie z 15 listopada 2001 r., wyraził poparcie dla inicjatywy kształcenia dziennikarzy katolickich na UKSW.

Ważnym momentem rozpoczęcia oficjalnej procedury, zmierzającej według intencji wnioskodawcy do utworzenia nowego kierunku studiów, a zakończonej powołaniem Instytutu, było przedłożenie Radzie Wydziału Teologicznego Projektu utworzenia kierunku dziennikarstwa i komunikacji społecznej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Zasadniczo pokrywał się on z projektem wcześniej przedstawionym Ks. Rektorowi, Prorektorom i Kard. Grocholewskiemu, ale został uzupełniony nowymi elementami. Poprzedzony został pismami wiodącymi, z datą 12.11.2001 r., skierowanymi do ks. dziekana Stanisława Urbańskiego, do wszystkich członków Rady Wydziału, oraz do Rady Wydziału Teologicznego UKSW. Pisma i Projekt ks. Lewek przesłał wszystkim członkom Rady Wydziału.

⁶ Zob. Pismo do Rektora UKSW z 12 września 2001 r.

Ważnym momentem rozpoczęcia oficjalnej procedury, zmierzającej według intencji wnioskodawcy do utworzenia nowego kierunku studiów, a zakończonej powołaniem Instytutu, było przedłożenie Radzie Wydziału Teologicznego Projektu utworzenia kierunku dziennikarstwa i komunikacji społecznej na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Ks. profesor Lewek przekonywał w tych pismach o potrzebie utworzenia nowego kierunku, argumentując, że jego absolwenci będą mieli solidne wykształcenie teologiczno-dziennikarskie, a program studiów będzie lepiej dostosowany do potrzeb kształcenia chrześcijańskich dziennikarzy. Informował również o tym, że możliwość utworzenia wspomnianego kierunku na Wydziale Teologicznym oraz jego program dydaktyczny konsultował z panią naczelnik Wojciechowską z MEN. Uzyskał zapewnienie, że będąc uczelnią autonomiczną, UKSW może decyzją Senatu utworzyć omawiany kierunek. Zwrócił także uwagę na fakt, że absolwenci z dyplomem magistra teologii mają bardzo małe szanse na znalezienie pracy. Absolwenci z dyplomem dziennikarstwa i komunikacji społecznej będą przygotowani do pracy zawodowej jako dziennikarze, pracownicy agencji informacyjnych, rzecznicy prasowi i nauczyciele.

Tymczasem na początku grudnia 2001 r. przyszło pismo od prefekta Kongregacji ds. Wychowania Katolickiego kard. Z. Grocholewskiego, datowane 28 listopada 2001 r., stanowiące odpowiedź na prywatny list ks. prof. Lewka, który przez Kongregację został potraktowany jako pismo oficjalne. Pismo skierowane było bezpośrednio do Rektora UKSW. Zawarto w nim stwierdzenie, że Kongregacja „ma poważne wątpliwości co do celowości aprobowania tego nowego kierunku w ramach Wydziału Nauk Kościelnych, uważając, że tego rodzaju dyscyplina jest bardziej właściwa dla Wydziału Nauk Społecznych” („Congregazione... ha serie perplessità sull'opportunità di approvare questo nuovo indirizzo all'interno delle Facoltà delle Scienze Ecclesiastiche, considerando che tale materia è più pertinente ad una Facoltà di Scienze Sociali”). Krótkie pismo kończyło się zdaniem: „Komunikując nasze nastawienie w tej sprawie, korzystamy z okazji, by przekazać wyrazy uszanowania” („Nel comunicarLe il nostro orientamento in merito, cogliamo l'occasione per porgerLe distinti ossequi”). Ks. Lewek uważał, że ze strony Kongregacji nie ma ani zakazu, ani wyraźnej zgody, lecz jest w nim orientacyjna wskazówka co do bardziej odpowiedniego umiejscowienia kierunku dziennikarstwa i komunikacji społecznej na innym wydziale. Obrazowo mawiał, że „nie było to ani czerwone, ani zielone, lecz jakby żółte światło ostrzegawcze”.

Będąc głęboko przekonany o słuszności swych racji, ks. prof. Lewek argumentował, że w przypadku utworzenia kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna taka nazwa widniałaby na dyplomach magisterskich; byłby też realizowany program dziennikarsko-medialny w zakresie właściwym dla studiów dziennikarskich, z zachowaniem odpowiedniej liczby przedmiotów teologicznych.

Podczas posiedzenia Rady Wydziału 10 grudnia 2001 r. nadal dyskutowano nad tym, czy kierunek dziennikarstwa i komunikacji społecznej powinien być usytuowany na Wydziale Teologicznym. Księża profesorowie różnili się w opiniach na ten temat. Ks. rektor prof. dr hab. R. Bartnicki dostrzegał spore trudności związane z powołaniem omawianego kierunku na Wydziale Teologicznym. Wskazywał głównie na braki kadrowe. Mówił również o tym, że wstępne rozmowy z Kongregacją Edukacji Katolickiej wskazują, że jest ona przeciwna takim rozwiązaniom (Ks. Rektor rozmawiał w tej sprawie z ks. kardynałem Grocholewskim podczas inauguracji roku akademickiego w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu). Ks. Rektor poinformował, że inne wydziały UKSW wyrażają pragnienie powołania kierunku dziennikarstwo. Jednak rektor i dziekan bronią podczas obrad Senatu idei usytuowania studiów dziennikarskich na Wydziale Teologicznym. Dodał, że nie uzgodniono jeszcze tej sprawy z Wielkim Kanclerzem, a powołanie nowego kierunku studiów wymaga zgody władz kościelnych. Kończąc wystąpienie, ks. rektor Bartnicki stwierdził, że „problem ewentualnego powołania kierunku dziennikarstwa i komunikacji społecznej pozostaje otwarty”. W tej sytuacji Dziekan i Rada Wydziału uznali, że projekt utworzenia omawianego kierunku na Wydziale Teologicznym w najbliższej przyszłości nie może być zrealizowany, przede wszystkim z powodu braków kadrowych. Uwzględniając jednak potrzebę reorganizacji Sekcji Teologii Środków Społecznego Przekazu, Rada powołała 6-osobową Komisję Wydziałową, której zadaniem było wnikliwe zajęcie się przedstawionym projektem. Weszli do niej ks. prof. Józef Krasieński, ks. prof. Józef Kulisz, ks. prof. Antoni Lewek, ks. prof. Roman Murawski, ks. prof. Jacek Salij i prof. Michał Wojciechowski.

Ks. prof. Lewek 10 stycznia 2002 r. wystąpił z kolejnym pismem do dziekana i wszystkich członków Rady Wydziału Teologicznego, uzasadniając potrzebę utworzenia tego kierunku. Przedstawił motywy za oraz argumenty przeciw.

Za utworzeniem kierunku dziennikarstwa i komunikacji społecznej na Wydziale Teologicznym przemawiały, wg ks. prof. Lewka, między innymi następujące argumenty:

- Pilna potrzeba kształcenia dziennikarzy katolickich oraz wykładowców pedagogiki mass mediów w seminariach duchownych.

- Istnienie od 1992 r. na Wydziale Teologicznym UKSW Sekcji Teologii Środków Społecznego Przekazu, która pomimo początkowych trudności, świetnie się rozwija, ale dla absolwentów tej sekcji niekorzystne jest to, że na ich dyplomach magisterskich aż 3 razy występuje słowo teologia: „Wydział Teologiczny”, „kierunek teologia”, „w zakresie teologii środków społecznego przekazu”. To utrudnia im znalezienie pracy w instytucjach pozakościelnych.

Będąc głęboko przekonany o słuszności swych racji, ks. prof. Lewek argumentował, że w przypadku utworzenia kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna taka nazwa widniałaby na dyplomach magisterskich; byłby też realizowany program dziennikarsko-medialny w zakresie właściwym dla studiów dziennikarskich, z zachowaniem odpowiedniej liczby przedmiotów teologicznych.

Następnie ks. prof. Lewek odniósł się do argumentów przeciw. Stwierdził, że wysunięto trzy wątpliwości: brak kadry profesorskiej, brak kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna na innych wydziałach teologicznych na świecie, potrzeba zgody władz kościelnych. Uznał, że te problemy można rozwiązać i wyczerpująco omówił możliwości przezwyciężenia trudności. Wskazał także na inne, może najlepsze rozwiązanie tej kwestii: utworzenie Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, analogicznego do Instytutu Studiów nad Rodziną.

Powyższe pismo spowodowało ożywioną dyskusję na posiedzeniu Rady Wydziału Teologicznego 21 stycznia 2002 r. Najpierw ks. Lewek przypomniał, że wystosował już trzy pisma do wszystkich członków Rady Wydziału. Wyjaśnił, że swoje pismo do ks. kard. Z. Grocholewskiego traktował jako list prywatny. W związku z odpowiedzią ks. kard. Grocholewskiego do ks. Rektora, „ks. prof. A. Lewek zadał pytanie, czy studia dziennikarskie w Sekcji Teologii Środków Przekazu mogą pozostać na Wydziale Teologicznym, czy ma być to specjalność międzywydziałowa, czy też utworzona na Wydziale Nauk Społecznych?”⁷.

W dyskusji zabrało głos wielu profesorów. Rektor uczelni, ks. prof. R. Bartnicki stwierdził, że w piśmie prefekta Kongregacji Edukacji Katolickiej jest sugestia, iż bardziej właściwym miejscem dla kierunku studiów dziennikarstwo i komunikacja społeczna byłby wydział nauk społecznych, ale w przypadku umiejscowienia studiów dziennikarskich na innym wydziale byłyby kłopoty z realizacją pensum przez pracowników zatrudnionych na Wydziale Teologicznym. Przypomniał, że kandydaci zgłaszający się na teologię środków społecznego przekazu są informowani, że dostaną dyplom magistra teologii w zakresie teologii środków społecznego przekazu. Stwierdził, że przejście tej specjalności na inny wydział, byłoby stratą dla Wydziału Teologicznego. Zwrócił również uwagę na to, że powołanie nowego kierunku generowałoby obciążenia finansowe (nowe etaty, lokale), co w tym momencie dla UKSW byłoby trudne do udźwignięcia.

⁷ Fragment protokołu z posiedzenia Rady Wydziału.

Bez wytrwałości i uporów, niezrażania się trudnościami i wielkiego zaangażowania ks. prof. dr. hab. Antoniego Lewka nie powstałaby ani Sekcja Teologii Środków Społecznego Przekazu ani Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa. Nie ulega żadnej wątpliwości, że jest On ich inicjatorem i organizatorem. Do historii UKSW przejdzie jako twórca Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa.

Ks. prof. Lewek wytrwale bronił idei realizacji tego projektu na Wydziale Teologicznym, odwołując się m.in. do Statutu UKSW, który stwierdza, że zadaniem naszego Uniwersytetu jest kształtowanie postaw ogólnoludzkich i chrześcijańskich. Także ks. prof. dr. hab. J. Salij wyraził opinię, że studenci dziennikarstwa powinni otrzymać formację chrześcijańską na Wydziale Teologicznym. W podobnym duchu wypowiedzieli się ks. prof. dr. hab. B. Mierzwiński i ks. dr. hab. K. Misiaszek.

Ponieważ zdania były jednak podzielone, rozpatrzenie dyskutowanego problemu powierzono powołanej w dniu 10 grudnia 2001 r. Komisji Wydziałowej.

Następnego dnia, czyli 22 stycznia 2002 r. odbyło się posiedzenie Kolegium Rektorckiego UKSW. Ks. rektor Bartnicki zakomunikował ks. prof. Lewkowi stanowisko Kolegium: w miejsce Sekcji można powołać Instytut Teologii Środków Społecznego Przekazu, a na dyplomie magisterskim wpisywać: kierunek teologii w zakresie dziennikarstwa.

Komisja Wydziałowa odbyła posiedzenie w omawianej sprawie 18 lutego 2002 r. Podczas obrad ks. prof. Lewek przekazał najpierw stanowisko Kolegium Rektorckiego. Po dyskusji Komisja zaproponowała Radzie Wydziału Teologicznego uchwalenie następujących propozycji: przyjęcie nazwy Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, zmodyfikowanie struktury tego Instytutu, zaakceptowanie programu dydaktycznego 5-letnich studiów magisterskich w Instytucie oraz wpisy na dyplomach magisterskich: kierunek teologii, w zakresie dziennikarstwa i komunikacji społecznej.

Jednak Rada Wydziału na posiedzeniu 25 lutego 2002 r. zaproponowała inną nazwę: Instytut Środków Społecznego Przekazu. Tę z kolei zakwestionował ks. prof. Lewek i dlatego pisał kolejne pisma do Komisji Wydziałowej (4 marca), do Rektora i Prorektorów (11 marca), a następnie do Dziekana i Rady Wydziału (16 kwietnia). Proponował przyjęcie nazwy: Instytut Teologii Mass Mediów i Dziennikarstwa lub Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa. Zaznaczył, że tę drugą nazwę popierają m.in. ks. prof. Roman Murawski, były dziekan Wydziału Teologicznego oraz ks. bp dr Adam Lepa, b. prze-

wodniczący i aktualnie członek Rady Episkopatu ds. Środków Społecznego Przekazu. Na posiedzeniu 22 kwietnia 2002 r. Rada Wydziału najpierw anulowała nazwę przyjętą w lutym: Instytut Środków Społecznego Przekazu (29 głosów „za” anulowaniem, 1 głos „przeciw”, 4 „wstrzymujące się”). Następnie Rada Wydziału przyjęła nazwę: Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa (wynik głosowania: 29 głosów „za”, 4 głosy „przeciw”, 1 głos „wstrzymujący się”).

W maju 2002 r. ks. dziekan prof. dr hab. Stanisław Urbański i ks. rektor prof. dr hab. Roman Bartnicki zwrócili się z prośbą do Wielkiego Kanclerza Ks. Prymasa Józefa Glempa o zgodę na utworzenie na Wydziale Teologicznym Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa. Bardzo szybko nadeszła pozytywna odpowiedź⁸. Przyszedł czas na uzyskanie akceptacji Senatu. Ks. prof. Lewek przesłał 20 maja 2002 r. tekst Projektu przekształcenia Sekcji Teologii Środków Społecznego Przekazu w Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa na Wydziale Teologicznym UKSW członkom Senatu. W zakończeniu obszernego pisma ks. prof. Lewek napisał, że „postulowany Instytut – ze swą oryginalną strukturą i zintegrowanym programem teologiczno-medialno-dziennikarskim – jest przedsięwzięciem pionierskim naszego Wydziału Teologicznego! Są tu bowiem jedyne w Polsce, 5-letnie studia magisterskie, które na kierunku teologii przygotowują katolicką młodzież do pracy zawodowej w różnych dziedzinach dziennikarstwa, mediów i komunikacji społecznej, jak również – po odbyciu studium pedagogizacji – do prowadzenia edukacji medialnej w polskich szkołach”.

29 maja 2002 r. odbyło się posiedzenie Senatu UKSW, na którym niemal przez godzinę dyskutowano szczegółowo o tym wniosku. Projekt przekształcenia przedstawili ks. prof. dr hab. Stanisław Urbański, dziekan Wydziału Teologicznego i ks. prof. dr hab. Antoni Lewek. Zdecydowanie poparł go rektor UKSW, ks. prof. dr hab. Roman Bartnicki, który – kończąc dyskusję – postawił formalny wniosek przekształcenia Sekcji Teologii Środków Społecznego Przekazu w Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa i pozostawienia go na Wydziale Teologicznym. W głosowaniu jawnym wniosek został przyjęty

”

W maju 2002 r. ks. dziekan prof. dr hab. Stanisław Urbański i ks. rektor prof. dr hab. Roman Bartnicki zwrócili się z prośbą do Wielkiego Kanclerza Ks. Prymasa Józefa Glempa o zgodę na utworzenie na Wydziale Teologicznym Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa. Bardzo szybko nadeszła pozytywna odpowiedź. Przyszedł czas na uzyskanie akceptacji Senatu.

⁸ Por. Pismo Prymasa Polski z 20 maja 2002 r.

KS. PROF. ANTONI LEWEK (1940-2010) – ŻYCIE I DZIEŁO

zdecydowaną większością głosów (19 głosów „za” przyjęciem wniosku, 0 głosów „przeciw”, 7 głosów „wstrzymujących się”).

6 czerwca 2002 r. rektor UKSW ks. prof. dr hab. Roman Bartnicki oficjalnie powołał do istnienia z dniem 1 października 2002 r. Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa. Zarządzenie Nr 19/02 Rektora UKSW z dnia 6 czerwca 2002 r. brzmiało: & 1. Na wniosek dziekana Wydziału Teologicznego, za zgodą Senatu UKSW, tworzy się Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa na tymże wydziale. & 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 października 2002 r.

Tymczasem na sesji Rady Wydziału Teologicznego w dniu 24 czerwca 2002 r., pod nieobecność ks. prof. Lewka i ks. rektora Bartnickiego próbowano nie dopuścić do tego, by dyrektorem Instytutu został ks. prof. Lewek, główny inspirator i organizator studiów teologiczno-dziennikarskich. W tajnym głosowaniu zdecydowane zwycięstwo odniósł jednak ks. prof. Lewek.

W piśmie do Rektora UKSW z dnia 26 czerwca 2002 r. ks. Lewek napisał m.in.: „Jako Rektora, odpowiedzialnego za całość, błagam Cię o jedno: Nie pozwól komuś niekompetentnemu i niedoświadczonemu psuć ten misternie tworzony przez lata program naukowo-dydaktyczny wraz z profesjonalną kadrą medialno-dziennikarską (25 osób!), której werbowanie i utrzymywanie w Sekcji TŚSP wymaga nieustannych zabiegów, znajomości, negocjacji! Nie pozwól zaprzepaścić tego pionierskiego przedsięwzięcia, jakim jest – i powinna być zawsze na naszym Wydziale Teologicznym – Sekcja TŚSP, a dziś Instytut EmiD!..... Chcę go bronić jak lew – przed niedźwiedziami... Ale sam jestem tylko lewkiem... Dlatego wołam: Tak mi dopomóż Bóg!”

Jak można było przewidzieć, ks. prof. dr hab. Antoni Lewek został powołany przez ks. rektora R. Bartnickiego na dyrektora Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa. Pełnił tę funkcję aż do swojej śmierci.

***

Na pogrzebie ks. prof. dr hab. Antoniego Lewka padło stwierdzenie, że czasami był osobą kontrowersyjną. Wcześniej zarzucano Mu opóźnienia i wielokrotne zmiany w tworzonych planach zajęć. On tłumaczył to trudnościami z ustaleniem zajęć zleconych, które stanowiły dużą część zajęć dydaktycznych IEMiD-u. Pozyskanie znanych dziennikarzy do pracy w ATK, a później w UKSW nie było łatwe, choćby ze względu na niskie stawki wynagrodzenia przewidziane dla zajęć zleconych. Często zdarzało się, że ktoś obiecywał podjęcie zajęć, w ostatniej chwili wycofywał się, a winą za to obarczany był ks. Lewek.

Bez wytrwałości i uporczywości, niezrażania się trudnościami i wielkiego zaangażowania ks. prof. dr hab. Antoniego Lewka nie powstałaby ani Sekcja Teologii Środków Społecznego Przekazu ani Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa. Nie ulega żadnej wątpliwości, że jest On ich inicjatorem i organizatorem. Do historii UKSW przejdzie jako twórca Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa.

ŹRÓDŁA:

1. Lewek A., Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa na UKSW w 15-lecie: 1992-2007, Warszawa 2007, ss. 144.
2. Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Dokumentacja powstania, organizacji i rozwoju (1992-2010), zebrał i opracował A. Lewek, Warszawa 2010, wydruk komputerowy, ss. 90.
3. Statut Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie uchwalony przez Senat UKSW 26. 04. 2001 r.
4. Protokoły posiedzeń Rady Wydziału Teologicznego i Senatu UKSW przechowywane w Archiwum UKSW. ■

O AUTORZE:

Ks. prof. dr hab. Roman Bartnicki - prof. zwyczajny w UKSW w Warszawie, bibliista. Autor ponad 350 publikacji, w tym 13 książek autorskich, 10 książek redagowanych, 110 artykułów naukowych. Przez 21 lat pełnił funkcje organizacyjne w uczelni: prodziekana, dziekana, prorektora i rektora. Był współinicjatorem i współrealizatorem idei przekształcenia Akademii Teologii Katolickiej w Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Był ostatnim rektorem ATK (1996-1999) i pierwszym rektorem UKSW (1999-2005). Jako rektor Uczelni przyczynił się także do rozwoju bazy materialnej uniwersytetu starając się o pozyskanie gruntów oraz o modernizację i budowę nowych gmachów uniwersytetu. Jest twórcą strategii rozwoju UKSW w latach 2003-2020 przyjętej przez Senat UKSW.